

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Oslo, 15.01.2015

Vår ref.
55079/HS04

Deres ref.
14/5053-

Høring – forslag om endringer i privatskoleloven (ny friskolelov)

Arbeidsgiverforeningen Spekter ønsker med dette å avgi høringsuttalelse i forbindelse med forslaget om endringer i privatskoleloven, ny friskolelov. Vi vil først og fremst konsentrere oss om noen prinsipielle forhold knyttet til forslaget.

Konkurransen, mangfold og innovasjon

Spekter er på generelt grunnlag positiv til at det utvikles alternativer, og at det er en viss konkurranse i de sektorer der det er mulig og hensiktsmessig. Dette fremmer innovasjon og kvalitetsutvikling og kan også være en styrke for utvikling av det offentlige tjenestetilbudet. Det er ikke nødvendigvis bare én måte å drive en virksomhet på, og at det utvikles nye ideer, kan virke positivt på innovasjon også i den offentlige skolen.

Utdanning på alle nivå vil aldri kunne bli markeder der tilbud og etterspørsel regulerer seg selv som i et ideelt marked. Elever, eventuelt deres foresatte, vil aldri ha fullgod informasjon til å ta fullt ut informerte valg, dessuten er elevenes rett til utdanning helt grunnleggende med lite rom for "feil". Når det offentlige også gir tilskudd til virksomheten er det vesentlig å være trygg på at midlene brukes i forhold til det som er målet. Dette tilsier at friskoler (privatskoler med offentlig støtte) må operere i et marked der det er reguleringer og tilsyn, med tydelige krav og grenseganger til hva som reguleres og på hvilken måte.

Spekter mener at forslaget til ny friskolelov tydeliggjør reguleringer og krav knyttet både til søknad om og drift av friskoler og, ikke minst, til de økonomiske rammebetingelsene og kravene. Dette er i seg selv bra, men når det gjelder utbytteforbudet så er det Spekters syn at dette er et politisk valg som fremstår lite prinsipielt. Realiteten i dette forslaget er at det åpnes for at aktører i privat sektor kan investere i, og drive skoler. Det åpnes med andre ord for privat sektors spilleregler. Det betyr at det er like naturlig at investor får avkastning på kapitalen som at arbeidstakerne for avkastning på sin arbeidsinnsats. Det må forutsettes at det offentlige finansieringssystemet utvikles slik at tjenester som helt eller delvis er skattefinansiert, sikrer effektiv anvendelse av midlene gjennom krav som stilles og til kvalitetssikring. Det kan også legges til at et utbytteforbud kan åpne for spill med organisasjonsmodeller for å omgå utbytteforbudet selv om lovforslaget tydeliggjør noen sider ved dette.

Det er for øvrig positivt at elevtallsgrensen heves til 30 (med noen unntak), med tanke på å sikre læringsmiljø og faglig miljø. Samtidig ivaretar forslaget prinsippet om at det bør kunne etableres alternativer til den offentlige skolen, et prinsipp Spekter støtter.

Forslaget innebærer en viss utvidelse av mulighetene å etablere friskoler ved at grunnlaget utvides, i hovedsak ved at det gis muligheter til å etablere yrkesfagskoler, profilskoler og skoler basert på livssyn (ikke bare religiøst). Dette vil etter Spekters mening kunne være positivt for mangfold og variasjon i tilbudet.

Yrkesfaglig videregående opplæring

I høringsbrevet ber Kunnskapsdepartementet høringsinstansene om å vurdere to konkrete forhold knyttet til alternative gjennomføringsmodeller for yrkesfaglige utdanninger (vekslingsmodeller) og om private skoler som tilbyr yrkesfaglig opplæring skal gis anledning til å tilby Vg3 i skole for elever som ikke får tilbud om lære plass.

Når det gjelder det første punktet om alternative gjennomføringsmodeller så mener Spekter at det bør gis mulighet for dette, men at dette må godkjennes særskilt. Alternative modeller kan være et viktig bidrag til å fornye og utvikle fagopplæringen, noe som i seg selv er viktig. Samtidig bør det vises varsomhet med eksperimentering, da elevene samtidig også her bruker av retten til videregående opplæring. Det er altså ikke mye rom for å feile i forhold til målet om fullført videregående opplæring.

Når det gjelder forslaget om anledning til å tilby Vg3 i skole så er det flere kompliserte forhold knyttet til dette, blant annet forutsigbarheten også for den offentlige skolen, som i dag må tilby Vg3. Forslaget om en slik anledning kan øke den antallsmessige forutsigbarheten i den offentlige skolen. Samtidig mener Spekter at også elever ved friskolene må ha tilnærmet samme sannsynlighet for lære plass (innen samme programområde) som elever ved de offentlige skolene. Hvis det skal gis anledning til Vg3 ved friskolene så må altså ikke dette gå på bekostning av mulighetene for lære plass. Hvis det skal gis en anledning til å tilby Vg3, så mener Spekter at disse forholdene bør monitoreres. I fag der det er veldig krevende å få lære plass (i en del små verneverdige håndverksfag), så kan denne anledningen uansett gis.

Med vennlig hilsen
Arbeidsgiverforeningen Spekter

Olav Wendelbo Kvam
Fagsjef